
Szanowni Państwo, drodzy Czytelnicy,
oddajemy w Państwa ręce podwójny 47–48. numer Kwartalnika „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”. W bieżącym wydaniu przedstawiamy Państwu m.in. *Globalny raport WHO i UNICEF na temat technologii wspomagających oraz Standardy pracy z osobą z niepełnosprawnością*.

W dziale „Rehabilitacja” prezentujemy artykuł na temat *20 lat Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia ICF: Wykorzystanie i zastosowania na całym świecie*. Autorzy przedstawiają badanie, z którego wynika, że w większości krajów respondentów reprezentowanych przez WHO-FIC CC, ICF była stosowana głównie w praktyce klinicznej, opracowywaniu polityki i polityce społecznej oraz w obszarach edukacji. Pomimo zastosowań w różnych sektorach, ICF nie jest obowiązkowa w większości krajów, ale tam, gdzie jest stosowana, zapewnia biopsychospołeczne ramy dla rozwoju polityki w zakresie zdrowia, funkcjonowania i niepełnosprawności. Natomiast w artykule *Zaburzenia komunikacji w spektrum autyzmu – studium przypadku dziecka w wieku przedszkolnym*, autorka ukazuje zaburzenia komunikacyjne na tle całościowych zaburzeń rozwoju. Praca stanowi studium przypadku trzyipółletniej dziewczynki, u której zdiagnozowano autyzm dziecięcy (całościowe zaburzenia rozwojowe – autyzm dziecięcy, F 84.0).

W dziale „Społeczno-ekonomiczne aspekty niepełnosprawności” przedstawiamy m.in. artykuł *Przegląd badań nad konsekwencjami kamuflowania zachowań autystycznych u późnodiagnozowanych kobiet w spektrum autyzmu*. Spektrum autyzmu jako całościowe zaburzenie rozwojowe charakteryzuje się nieprawidłowościami w zakresie interakcji społecznych oraz ograniczonym i stereotypowym repertuarem zainteresowań i aktywności. Autystyczny świat poznany został z perspektywy mężczyzn — stanowili oni główną reprezentację w pierwszych i kolejnych pracach poświęconych autyzmowi. Wnioski z przeanalizowanych w niniejszym artykule badań wskazują, że dziewczynki i kobiety cechują się lepszym imitowaniem zachowań społecznych, subtelniejszą manifestacją trudności w obrębie zagadnień komunikacji oraz nieczytelnymi dla diagnostów zainteresowaniami, które w połączeniu skutecznie mogą wykluczać je z otrzymania właściwej diagnozy zaburzeń ze spektrum autyzmu. Na płciowe różnice w manifestacji autystycznych cech nakłada się zjawisko kamuflowania zachowań autystycznych, które — zgodnie z wynikami badania Eilidh Cage i Zoe Troxell-Whitman — stosuje 70% osób w spektrum autyzmu. Kamuflowanie ma na celu uchodzenie za osobę nieautystyczną, czego efektem jest rozbieżność między wewnętrzną reprezentacją zachowań w kontekście społecznym a zewnętrznym tego statusem. Autystyczny profil, mimo że ukryty, pozostaje niezmienny. Próba uchodzenia za osobę nieautystyczną przynosi wymierne korzyści — umożliwia utrzymywanie znajomości, zdobycie wyższego poziomu wykształcenia czy samodzielności. Jednak na każdą z tych zalet przypada co najmniej jedna wada — stałe monitorowanie swojego zachowania i samoregulacja prowadzą do wyczerpania psychicznego i fizycznego.

W dziale „Zatrudnienie” prezentujemy artykuł naukowy *„Wirtualny asystent” – wsparcie w wykonywaniu pracy dla pracowników z niepełnosprawnością intelektualną*. Przedstawiono w nim przykład rozwiązania dedykowanego osobom z niepełnosprawnością intelektualną, którego celem jest wsparcie tej grupy podczas wykonywania pracy.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną aktywne zawodowo wykonują zazwyczaj proste, pomocnicze prace. Szczególnie na początku swojej drogi zawodowej wymagają one instruktażu i każdorazowego przypomnienia czynności, jakie należą do ich obowiązków oraz nadzoru nad wykonywaniem przez nie pracy. Analiza literatury wskazuje, że wykorzystanie technologii wspomagających podczas wykonywania pracy przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną wiąże się z pozytywnymi zmianami w zakresie wydajności tych osób podczas wykonywania powierzanych zadań. Wirtualny asystent jest przykładem aplikacji wspierającej te osoby, działającej na urządzeniach opartych o system Android, pracującej w trybie offline.

**dr hab. Wojciech Misztal,
prof. UW**

Dyrektor Biura ds. Analiz,
Prognoz i Współpracy
Międzynarodowej

Krzysztof Czechowski
Redaktor Naczelny

**dr hab. n. med. Anna
Wilmowska-Pietruszyńska,
prof. Uła**

Zastępca Redaktora
Naczelnego
i Redaktor tematyczna